

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Orvosi molekuláris biológia

Egyetemi tanév 2026-2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Orvosi- és Egészségtudományi
1.3. Intézet	Orvosi- és Egészségtudományi
1.4. Szakterület	Biológia
1.5. Képzési szint	Magiszteri, 4 félév
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Orvosi biológia, Orvos biológus mesteri
1.7. Képzési forma	Nappali képzés

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Orvosi molekuláris biológia (angolul)			A tantárgy kódja	BME6203
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Kovács Levente, adjunktus				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Szentés Sarolta				
2.4. Tanulmányi év	1	2.5. Félév	2	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	4
3.4. Tantervben szereplő összórászám	154	melyből: 3.5. előadás	28	3.6. szeminárium/labor	28
3.5. Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
3.5.1. A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					40
3.5.2. Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					30
3.5.3. Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórászámmal)					24
3.5.4. Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					2
3.5.5. Vizsgák					2
3.5.6. Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászama					98
3.8. A félév összórászama					154
3.9. Kreditszám					6

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	Genetika, alkalmazott molekuláris biológia
4.2. kompetenciabeli	A genetika és a molekuláris biológia alapvető fogalmainak ismerete

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Laptoppal, videovetítővel és megfelelő szoftverrel (PowerPoint, Word, multimédiás programok, Internet) ellátott előadóterem
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Megfelelően felszerelt laboratórium: általános laboratóriumi eszközök, centrifugák, fénymikroszkópok. Ezeket az eszközöket a Biológia-Földtan Kar bocsátja a rendelkezésre.

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP1	A diagnosztikai laboratóriumban alkalmazott technikák helyes alkalmazása (biokémia, hematólógia, immunológia, mikrobiológia, molekuláris biológia), a standardizált protokollok betartásával
CP2	A laboratóriumi berendezések működtetése és karbantartása (automata analizátorok, centrifugák, PCR-készülékek, mikroszkópok), beleértve azok kalibrálását és validálását is
CP3	A tudományos adatok kritikus elemzésének képessége, valamint a modern módszerek és technológiák értékelése
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	A multidiszciplináris csapatban való együttműködés képessége a munkafolyamat és a szolgáltatások minőségének javítása érdekében.
CT3	Az eredmények, eljárások és műszaki problémák hatékony kommunikálásának képessége

6.2. A tanulmányi programra jellemző képzési eredmények (a tantervből kell átvenni)

A tantárgy által megcélzott tanulási eredmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP1	A genetikai anyag szerkezetére és működésére, az emberi betegségek molekuláris mechanizmusaira, valamint a molekuláris diagnosztika és terápia alapelveire vonatkozó mélyreható ismeretek elsajátítása	A hallgató képes legyen, hogy a molekuláris orvosi biológia fogalmait és információit elemezze, integrálja és alkalmazza a fiziológiai és patológiai folyamatok értelmezésében, tudományos érvelést és kritikus gondolkodást használva.
CP2	A molekuláris biológiai módszerek (PCR, elektroforézis, szekvenálás, bioinformatikai elemzések) diagnosztikai és orvosbiológiai kutatási alkalmazásainak alapelvei, lépései és korlátai	A hallgató képes legyen kísérletek megtervezésére és kivitelezésére, kísérleti adatok feldolgozására, elemzésére és értelmezésére, valamint a szakterületre jellemző informatikai eszközök használatára.
CP5	Előrehaladott ismeretek elsajátítása a gén- és kromoszóma-mutációkról, az öröklődés mechanizmusairól, a kromoszóma-rendellenességekről, valamint az örökletes betegségek és a rák genetikai alapjairól	A hallgató képes legyen genetikai és kromoszómális szindrómák fenotípusos felismerésére, kariotípusok és szekvenciavariánsok értelmezésére a nemzetközi nomenklatúra szerint, valamint a genetikai eltérések klinikai megnyilvánulásokkal való összekapcsolására.

CP6	A modern molekuláris genetikai és citogenetikai technikák alapelvei és alkalmazásai a genotípus meghatározásában és a genetikai betegségek diagnosztikájában (PCR, qPCR, szekvenálás, citogenetikai elemzések)	A hallgató képes legyen laboratóriumi technikák alkalmazására a genotípus meghatározásához, szekvenálási eredmények értelmezésére, családfák készítésére és elemzésére, valamint az öröklődési valószínűségek kiszámítására.
CP8	A hallgató ismeri és érti a sejtes és molekuláris mechanizmusokat, amelyek a rák kialakulásában, előrehaladásában és áttétképzésében szerepet játszanak, valamint az onkológiai molekuláris diagnosztika alapelveit	A hallgató képes legyen a sejtbiológiai és molekuláris biológiai technikákkal nyert onkológiai adatok értelmezésére, és releváns kísérleti tervek kidolgozására

7. Tárgy-specifikus tanulási eredmények (minden tantárgyfelelős a tanulmányi program szintjének kompetenciáit és tanulási eredményeit összefoglaló táblázatából vezeti be)

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
A genetikai anyag szerkezetére és működésére, az emberi betegségek molekuláris mechanizmusaira, valamint a molekuláris diagnosztika és terápia alapelveire vonatkozó mélyreható ismeretek elsajátítása
A molekuláris biológiai módszerek (PCR, elektroforézis, szekvenálás, bioinformatikai elemzések) diagnosztikai és orvosbiológiai kutatási alkalmazásainak alapelvei, lépései és korlátai
Előrehaladott ismeretek elsajátítása a gén- és kromoszóma-mutációkról, az öröklődés mechanizmusairól, a kromoszóma-rendellenességekről, valamint az örökletes betegségek és a rák genetikai alapjairól
A modern molekuláris genetikai és citogenetikai technikák alapelvei és alkalmazásai a genotípus meghatározásában és a genetikai betegségek diagnosztikájában (PCR, qPCR, szekvenálás, citogenetikai elemzések)
A hallgató ismeri és érti a sejtes és molekuláris mechanizmusokat, amelyek a rák kialakulásában, előrehaladásában és áttétképzésében szerepet játszanak, valamint az onkológiai molekuláris diagnosztika alapelveit
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
A hallgató képes legyen, hogy a molekuláris orvosi biológia fogalmait és információit elemezze, integrálja és alkalmazza a fiziológiai és patológiai folyamatok értelmezésében, tudományos érvelést és kritikus gondolkodást használva.
A hallgató képes legyen kísérletek megtervezésére és kivitelezésére, kísérleti adatok feldolgozására, elemzésére és értelmezésére, valamint a szakterületre jellemző informatikai eszközök használatára.
A hallgató képes legyen genetikai és kromoszómális szindrómák fenotípusos felismerésére, kariotípusok és szekvenciavariánsok értelmezésére a nemzetközi nomenklatúra szerint, valamint a genetikai eltérések klinikai megnyilvánulásokkal való összekapcsolására.
A hallgató képes legyen laboratóriumi technikák alkalmazására a genotípus meghatározásához, szekvenálási eredmények értelmezésére, családfák készítésére és elemzésére, valamint az öröklődési valószínűségek kiszámítására.
A hallgató képes legyen a sejtbiológiai és molekuláris biológiai technikákkal nyert onkológiai adatok értelmezésére, és releváns kísérleti tervek kidolgozására

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezetés a molekuláris biológiába. Meghatározás. Alapfogalmak. A molekuláris biológia rövid története. A nukleinsavak szerkezete és szerepe (1: 130-150, 2: 51-73, 4: 1-12, 23-37).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
Nukleinsavak kinyerése és tisztítása. DNS és RNS kivonás. Szerves és szervetlen izolálási módszerek. Szilárd fázisú extrakció. Nukleinsavak tisztaságának és koncentrációjának meghatározása. Elektroforézis, spektrofotometria, fluorimetria (2: 567-570, 4: 69-86)	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
Nukleinsavak szétválasztása gél elektroforézissel. Agaróz gélelektroforézis. Pulzáló mezejű gélelektroforézis (PFGE). Poliakrilamid gélelektroforézis. Kapilláris elektroforézis. Puffer rendszerek. Nukleinsav-festékek. (2: 570-574, 582-588, 4: 87-101).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
Nukleinsavak enzimatis módosítása. Nukleázok. Másodlagos módosító enzimek. Ligázok. Polimerázok. Térszerkezet módosító enzimek. Restrikciós endonukleázok (1: 416-441, 2: 600-610).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
DNS molekuláris klónozása. Rekombináns DNS létrehozása. Klónozó, transzkripció és expressziós vektorok. Rekombináns DNS felszaporítása (1: 416-441, 2: 610-631)	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
Nukleinsavak és fehérjék hibridizációs technikái. Southern-, Northern-, Western-, és Eastern-blot. Nukleinsav próbák. Fehérje próbák. Klasszikus és modern detektálási rendszerek. Eredmények értékelése. (1: 416-441, 2: 590-595, 4:102-122).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
Korszerű hibridizációs módszerek. Dot/slot-blot. Makro- és mikroarray technika. DNS-chip technológia. Kariotipizálás. Fluoreszcens in situ hibridizáció (FISH). Inter- és metafázis FISH (2: 595-598, 709-716, 4:122-127,175-183).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
DNS felszaporítás technikái. Polimeráz lánreakció. Egyszerű PCR technika. Tipikus PCR összetevők és program. Primerek. PCR készülékek. Módosított PCR technikák: multiplex, reverz transzkripció, nested, valós idejű (real time) PCR. (2: 634-661, 4: 130-151)	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra

Hagyományos és modern DNS szekvenálási módszerek. Közvetlen szekvenálási módszerek: Maxam-Gilbert és Sanger módszer. Piroszekvenálás. Biszulfid szekvenálás. Emulzió és bridge PCR. Új generációs szekvenálás. NGS rendszerek. (1: 416-441, 2: 662-680, 686-690, 4:222-238)	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
A genomika és a proteomika alapjai. Alapfogalmak. Genom Projektek. Humán Genom Projekt. Klinikai genom és exom szekvenálás. A proteomika alapjai. Humán Proteom Projekt. Omikák. (1: 448-477, 2: 680-686, 690-693, 4:240-244).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
Fehérjék izolálása és tisztítása. Fehérje azonosítási és szekvenálási technikák. (2: 717-744).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
Molekuláris diagnosztika az emberi azonosításban, genetikában és onkológiában. Pontmutációk (SNP) tanulmányozása. Több bázisra kiterjedő polimorfizmusok. RFLP technika. STR tipizálás PCR-rel. FBI CODIS adatbázis. Epigenetikai változások. Egyénes betegségek: Leiden mutáció, hemokromatózis, cisztás fibrózis. Molekuláris onkológia: EGFR, K-ras, BRCA1 ÉS BRCA2. (1: 448-477, 493-498, 4:249-255, 342-355).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
Mikroorganizmusok molekuláris diagnosztikája. Molekuláris diagnosztika jelentősége. Alapfogalmak. Minták gyűjtése és előkészítése. Minőségbiztosítás, kontrollok. Olvadáspont analízis. Légzőszervi és húgyúti kórokozók azonosítása (1: 448-477, 4:289-305).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
Génterápia. Géncsendesítési és knock-out technikák. (1: 448-477).	Előadás, megbeszélés, vita, problematizálás	2 óra
<p>Könyvészet</p> <p>Kötelező könyvészet:</p> <ol style="list-style-type: none"> Weaver, R. F., Hedrick, Ph. W.: Genetika, Panem, Budapest, 2000 – Állattan könyvtár, helyrajzi szám: 17084. Clark, D. P.: Molecular biology, Elsevier Academic Press, New York, 2005 – Állatélettan könyvtár, helyrajzi szám: 1391, Állattan könyvtár, helyrajzi szám: 17878 Sambrook, J.: Molecular cloning: a laboratory manual, Cold Spring Harbor Laboratory Press, Plainview, 1989 – Állatélettan könyvtár, helyrajzi szám: 16255 Buckingham, L.: Molecular Diagnostics: Fundamentals, Methods and Clinical Applications, F.A. Davis Company, Philadelphia, 2012 – Állatélettan könyvtár, helyrajzi szám:1542 <p>Választható könyvészet:</p> <ol style="list-style-type: none"> McPherson, R. A., Pincus, M. R.: Henry's clinical diagnosis and management by laboratory methods, Elsevier Saunders, Philadelphia, 2011 - Állatélettan könyvtár, helyrajzi szám: 1580 		

2. Weaver, R. F.: Molecular biology, McGraw-Hill, New York, 2008		
8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Molekuláris biológia laboratórium tervezése, felszerelése. Munkavédelem és rizikómenedzsment (1: A1.1; 2: 1).	Magyarázat, megbeszélés és vita.	2 óra
DNS izolálás, tisztítása klinikai mintákból. A kitisztított DNS tisztaságának és koncentrációjának a mérése (1: 5.1, 6.1; 2: 2, 3).	Kooperatív oktatás, megbeszélés és vita.	8 óra
DNS felszorzási módszerek. Polimeráz láncreakció (1: 8.1). DNS fragmentumok szétválasztása elektroforézissel (1: 5.1; 2: 4,5).	Kooperatív oktatás, megbeszélés és vita.	8 óra
Oligonukleotid primerek tervezése (2: 6).	Kooperatív oktatás, megbeszélés és vita.	2 óra
DNS szekvencia-analízis. A DNS szekvenciák, láthatóvá tétele, összeillesztése és azonosítása (1: A11.1; 2: 7).	Kooperatív oktatás, megbeszélés és vita.	2 óra
Szeminárium molekuláris diagnosztikai témákból I.	Kooperatív oktatás, megbeszélés és vita.	2 óra
Szeminárium molekuláris diagnosztikai témákból II.	Kooperatív oktatás, megbeszélés és vita.	2 óra
Pótlási lehetőség/Ismétlés.	Kooperatív oktatás, megbeszélés és vita.	2 óra
Könyvészet 1. Sambrook, J.: Molecular cloning: a laboratory manual, Cold Spring Harbor Laboratory Press, Plainview, 1989 – Állattan könyvtár, helyrajzi szám: 16255 2. Jakab, E.: Medical Molecular Biology – Laboratory Practices, 2019.		

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok	9.2 Értékelési módszerek	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	Elméleti ismeretek ellenőrzése	Félévvégi írásbeli vizsga	80%
9.5 Szeminárium/ Labor	Gyakorlati ismeretek ellenőrzése	Félévvégi írásbeli vizsga	10%
	Szemináriumi bemutatók értékelése	A szemináriumi bemutatók tartalmának és előadásmódjának értékelése.	10%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> Az alapfogalmak ismerete, a minimális 5 érdemjegy. 			

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)

	☐	A fenntartható fejlődés általános ikonja						
1 FÁRA SÁRÁCIE 	2 FOAMETE „ZERO” 	3 SÁNÁTATE SI BUNÁSTARE 	4 EDUCATIE DE CALITATE 	5 EGALITATE DE GEN 	6 APA CURATA SI SANITATE 	7 ENERGIIE CURATA SI LA PREȚURI ACCESIBILE 	8 MUNCA DECENTĂ SI CREȘTERE ECONOMICĂ 	9 INDUSTRIE, INOVATIE SI INFRASTRUCTURA
☐	☐	☐	X	X	☐	☐	☐	☐
10 INEGALITĂȚI REDUSE 	11 ORAȘE SI COMUNITĂȚI DURABILE 	12 CONSUM SI PRODUCȚIE RESPONSABILE 	13 ACȚIUNE CLIMATICĂ 	14 VIAȚA ACVATICĂ 	15 VIAȚA TERESTRĂ 	16 PACE, JUSTITIE SI INSTITUTII EFICIENTE 	17 PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR 	Nem alkalmazható
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kitöltés időpontja:
2026. 04. 14

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

Intézetigazgató: